(např. nebezpečí v podobě zlomených součástí prvků, poškozeného mobiliáře, pohozených injekčních stříkaček nebo rozbitých lahví).

Hřiště vystavená velmi častému používání nebo znehodnocování vandalizmem vyžadují denní kontrolu tohoto typu.

Pro provádění běžné vizuální kontroly se obvykle nevyžaduje speciální zaškolení.

- **Provozní kontrola** - je podrobnější prohlídka zaměřená na kontrolu funkce a stabilitu zařízení, zejména z hlediska jakéhokoliv opotřebení. Tato kontrola by měla být prováděna každé 1 až 3 měsíce, nebo v intervalech, jak je uvedeno v návodu výrobce.

Jako příklad provozní kontroly lze uvést čistotu, volný prostor zařízení, stav hracího povrchu, vyčnívající základy, ostré hrany, chybějící součásti, nadměrné opotřebení (pohyblivých částí) a celistvost konstrukce. Provádí ji proškolený zaměstnanec provozovatele či smluvní poskytovatel služby.

- **Pravidelná (roční) odborná technická kontrola** - se provádí nezávislou (třetí) stranou za účelem zjištění celkové úrovně bezpečnosti zařízení, základů a povrchů, atp. (podrobněji samostatně v následujícím článku).
- Je důležité, aby byla stanovena konkrétní osobní odpovědnost za zajištění třístupňového systému kontrol a za bezpečnostní stav hřiště a jeho provozu.

6. Pravidelná (roční) odborná technická kontrola

- Je nedílnou součástí třístupňové kontroly provozu hřiště a je bezpodmínečnou součástí výše citovaných metodik MZ a MŠMT.
- Provádí se za účelem nezávislého, vysoce odborného posouzení celkové úrovně bezpečnosti zařízení, základů a povrchů, atp. a to na základě shody s příslušnými evropskými normami, včetně jakékoliv změny úrovně bezpečnosti zařízení, plynoucí z provedených oprav, dodatečně vestavěných nebo vyměněných částí, povětrnostních vlivů, známek rozpadu nebo koroze aj.
- Důležité je, aby byla prováděna nezávislou třetí stranou, tj. subjektem nezávislým na výrobci, ale i na Vás – provozovateli. K tomu byl zaveden pod záštitou Profesní komory SOTKVO a České společnosti pro jakost model certifikovaných kontrolorů hřišť, sportovišť a tělocvičen. Tento systém je akreditovaný ČIA (Národní akreditační orgán, založený vládou ČR) a je tedy plně spolehlivý a důvěryhodný.
- Provozovatel by si měl ve svém vlastním zájmu ověřit, zda osoba, která nabízí odbornou technickou kontrolu hřiště je pojištěná za škodu v oblasti odpovědnosti za posouzení úrovně bezpečnosti zařízení hřišť.

7. Bezodkladné úpravy a opravy zjištěných závad

- Je důležité provádět bezodkladně úpravy a opravy herních a sportovních prvků a dopadových ploch v závislosti na závadách zjištěných v rámci kontrol.
- Kontrolou označené nevyhovující prvky musí být ze hřiště odstraněny anebo odstaveny takovým způsobem, aby nemohly být používány.

8. Značka kvality pro bezpečné hřiště

- Značka kvality „Hřiště-sportoviště-tělocvična - OVĚŘENÝ PROVOZ" je Vaším průkazem a dokladem o svědomitém provozování hřiště v náležité kvalitě a bezpečnosti.
- Značka je zpřístupněná licencí všem žadatelům, kteří chtějí deklarovat bezpečnost provozu celého zařízení s požadavky legislativy, technických norem, popřípadě dalších technických specifikací.
- Značka je udělována hřištím využívaných dětmi anebo mládeží a je deklarací bezpečnosti provozu celého zařízení – hřiště, tedy nikoliv pouze jednotlivých herních či sportovních prvků.
- Podstatou pro udělení licence k držení Značky je ověřená a posléze průběžně ověřovaná kvalita a bezpečnost provozu třetí nezávislou stranou.
- Značka tak zvyšuje jistotu provozovatele, že zajišťuje bezpečný provoz zařízení a zároveň zvyšuje jistoty rodičů (a jiných dozorujících osob – učitelů, vychovatelů atd.), že zařízení je pod řádnou kontrolou.
- Vstupní a roční audity plně nahrazují roční odborné technické kontroly (jsou prováděny ještě v širším rozsahu).
- Značka byla vyvinuta a zavedena s podporou grantu Ministerstva průmyslu a obchodu a byla přijata do prestižního programu Česká kvalita, což potvrzuje a zvyšuje její kredibilitu.
- Podrobnosti k podmínkám získání licence na držení a používání značky jsou uvedeny na webu www.overenehriste.cz; zde je i seznam hřišť a provozovatelů, kteří licenci na držení a používání značky již získali.

9. Podmínky pro zajištění bezpečného provozu nově budovaných hřišť

Doporučuje se, aby principy tohoto Metodického postupu k prevenci úrazů na hřištích byly brány jako základ a podmínka pro zajištění provozu hřišť, jejichž výstavba je financována z veřejných zdrojů, dotačních titulů apod. a zároveň se doporučuje je používat i soukromým investorům a nadacím, kteří budují dětská hřiště, sportoviště, tělocvičny apod. zařízení.

Kontakty k problematice bezpečného provozu dětských hřišť, sportovišť, tělocvičen atp.

Libor Dupal, Kabinet pro standardizaci, o.p.s.
Sdružení českých spotřebitelů, o.s.
Budějovická 73, 140 00 Praha 4
tel.: 602 561 856; e-mail: normy@regio.cz
www.overenehriste.cz

Zdenka Houžvičková
Komora SOTKVO, o.s.
Keteňská 18, 193 00 Praha 9
603 520 407, 732 328 298,
e-mail: sotkvo@volny.cz, www.sotkvo.cz

Více podrobností ke značce Ověřený provoz nalezne zájemce na stránkách **www.overenehriste.cz**.

Tisk metodického postupu byl realizován s podporou grantu Ministerstva zdravotnictví ČR.

Pod záštitou a s podporou Národní politiky kvality

Děkujeme za pravidelnou podporu našich vydavatelských počinů Českému institutu pro akreditaci, o.p.s.

Garamon, s.r.o. , Wonkova 432, 500 02 Hradec Králové
Tel.: / fax: 495 217 101, email: garamon@garamon.cz
Příjem inzerce: 495 499 086, email: radnice@garamon.cz

Vydal © SČS/KaStan, č. j. 017/2012/KaStan, k 1. 7. 2012
ISBN 978-80-904633-5-6

Publikace byla vydána s finanční podporou Ministerstva zdravotnictví ČR.

Metodický postup k zabezpečení prevence úrazů dětí a mládeže na hřištích, sportovištích a v tělocvičnách

Doporučení pro vlastníky, zřizovatele a provozovatele dětských hřišť, sportovišť, tělocvičen, fitcenter a podobných zařízení

Záštitu nad textem metodického postupu převzala:
Doc. MUDr. Veronika Benešová, CSc.
Národní koordinační centrum prevence úrazů, násilí a podpory bezpečnosti pro děti

tel.: 224 435 943; tel + fax: 224 435 861; e-mail: veronika.benesova@lfmotol.cuni.cz, htpp://www.cupcz.cz

„Cílem NÁRODNÍHO AKČNÍHO PLÁNU PREVENCE DĚTSKÝCH ÚRAZŮ NA LÉTA 2007-2017 je maximální snížení dětské úmrtnosti v České republice v důsledku úrazů a zastavení nárůstu a snížení četnosti dětských úrazů, zejména úrazů závažných a s trvalými následky." (Ministerstvo zdravotnictví ČR)

Podporu tomuto metodickému pokynu vyjádřily: Ministerstvo vnitra – odbor prevence kriminality; Česká obchodní inspekce; MUDr. Magdaléna Zimová, CSc. - Státní zdravotní ústav; Institut pro testování a certifikaci, a. s., Zlín (AO 224); Technický a zkušební ústav stavební Praha, s. p. (AO 204).

SITUACE A TRENDY

Bezpečný provoz dětských hřišť a sportovišť je zájmem všech zainteresovaných – provozovatelů a zřizovatelů těchto zařízení i jejich uživatelů, dětí, mládeže, rodičů, vychovatelů a učitelů, ale také zodpovědných veřejných orgánů, například České obchodní inspekce, která provádí kontrolu bezpečnosti dětských hřišť.

Úrazy obecně jsou považovány za největší zdravotnický problém dětského věku. Ročně je v České republice hospitalizováno cca 30 000 dětí z toho 9% (cca 2 700) pro úraz způsobený na dětském hřišti, resp. 8% (cca 2400) pro úraz způsobený na sportovišti.

Děti tráví na hřištích podstatnou část svého volného času a navštěvují je také v rámci školní výuky či v průběhu přestávek. Dětská hřiště jsou nejenom místem odpočinku dětí, ale zároveň, a to především, slouží k jejich správnému fyzickému, psychickému a sociálnímu vývoji. Je nezbytně nutné, aby jejich vybavení nejen uspokojovalo nároky dětí, ale hlavně aby neskrývalo žádná nebezpečí.

Závažnost úrazů a místo vzniku úrazů v grafech

Závažnost úrazů

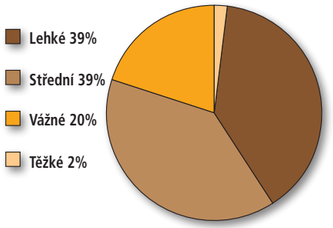

Místo vzniku úrazů

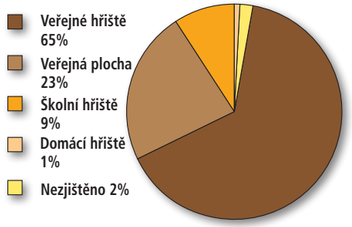

Vybrané statistické údaje

Mechanizmus úrazů	
• Pád	80 %
• Úder zařízením	9 %
• Kolize dětí	1 %
• Skok	1 %
• Zakopnutí	1 %
• Nezjištěno	8 %

Činnost při úrazu	
• Sportovní	16,5 %
• Při hře	79,1 %
• Neznámo	4,4 %
U polytraumat je sportovní činnost uvedena v podílu	2,7%

V tomto textu se rozumí:
- *„Provozovatelem" každý vlastník, zřizovatel, provozovatel apod. veřejného dětského hřiště, sportoviště, tělocvičny a podobného zařízení.*
- *„Hřištěm" každé veřejné dětské hřiště, sportoviště, tělocvična, fitcentrum aj. zařízení (pokud není třeba v kontextu odlišit konkrétní zařízení).*

Věkové zvláštnosti
• Děti do 4 let si nejčastěji zraní hlavu a obličej
• Děti 5-14 let staré mají nejvíce zlomenin (kritická výška je od 1,5 m) Škrcení je až v 50 % smrtelné (otvory, přilby)

Poraněná část těla	
• Úrazy hlavy	44,4%
• Úrazy horních končetin	25,0 %
• Poranění břicha, dolní části zad, bederní páteře a pánve	9,2 %
• Úrazy dolních končetin	8,7 %

Národní registr úrazů (pouze hospitalizované děti)

Úrazy 0-19 ošetřené v traumacentrech:	
• Sportoviště	10,0 %
• Hřiště u škol	2,4 %
• Veřejné hřiště	2,1 %
• Domácí hřiště	1,2 %
Při hře a sportu vzniklo celkem úrazů	17, 0 %

Polytraumata-mnohočetné úrazy	
• Sportoviště	**2,2 %**
• Školní hřiště	**0,3 %**
• Veřejné hřiště	**0,2 %**
Při hře a sportu vzniklo celkem polytraumatických úrazů	**3,6 %**

- **Zvyšování počtu ošetřených úrazů dětí a mladistvých při sportu a hře je alarmující.**
- **Nejčastější mechanismus úrazu – pád, zvyšuje se počet úrazů pádem z vybavení hřiště, především z prolézaček, skluzavek, houpaček a lanovek.**
- **Nejčastější typy úrazu jsou úraz hlavy, zlomeniny rukou, zhmoždění.**
- **Zatímco počty úrazů dětí v dopravě se daří snižovat, úrazy dětí doma a ve volném čase narůstají.**
- **Prevence začíná u bezpečného prostředí hřišť a sportovišť, které je základem i pro výchovu k ochraně zdraví.**

JAK NA PREVENCI ÚRAZŮ?

A Souhrn (téze)

1. Správná a nezávislým subjektem ověřená instalace herních a sportovních prvků a bezpečných povrchů odpovídajících evropským normám;
2. Řádné vymezení používání jednotlivých herních a sportovních prvků či celého hřiště v závislosti na věku, pro který jsou určeny;
3. Zajištění bezpečného provozu hřišť v souladu s platnými právními předpisy, požadavky technických norem a metodickými a jinými pokyny vydanými státními institucemi v ČR;
4. Pro každé hřiště je třeba mít zpracovaný provozní a návštěvní řád a zajistit jejich dodržování;
5. Součástí provozního řádu musí být třístupňová kontrola provozu hřiště, včetně stanovené osobní odpovědnosti za jejich provádění a za bezpečnostní stav hřiště;
6. Pravidelnou (roční) odbornou technickou kontrolu, která je součástí třístupňové kontroly provozu hřiště, nechat provádět nezávislým certifikovaným subjektem;
7. Kontrolou zjištěné závady bezodkladně opravit, popřípadě kontrolou označené nevyhovující prvky odstranit;
8. Značka kvality „Hřiště-sportoviště-tělocvična - OVĚŘENÝ PROVOZ" je Vaším průkazem a dokladem o svědomitém provozování hřiště v náležité kvalitě a bezpečnosti;
9. Tento Metodický postup může být a měl by být základem a podmínkou pro zajištění provozu hřišť, jejichž výstavba je financována a podporována z veřejných zdrojů a dotačních titulů; toto se doporučuje i soukromým investorům, nadacím atp.

B Podrobněji k jednotlivým tezím

1. Správná a ověřená instalace prvků

- Herní prvky, které jsou umístěny na dětském hřišti, musí být ze zákona vybaveny certifikátem o shodě s požadavky na bezpečnost.
- Sportovní prvky na sportovištích, v tělocvičnách, fitcentrech apod. zařízeních nemusí být certifikovány podle požadavků norem povinně, ale je to nepochybně výhodou.
- Instalace prvků však musí být provedena bez montážních závad, v opačném případě ztrácí herní či sportovní prvek punc bezpečnosti, i když je vybaven certifikátem o shodě. Proto se takové ověření doporučuje i před otevřením nového hřiště s následným odstraněním případných montážních závad.
- Ověření, že montáž byla provedena bezchybně, v souladu s normami, má provést nezávislý kontrolní subjekt (viz dále).

2. Používání jednotlivých prvků v závislosti na věku

- Jednotlivé herní a sportovní prvky jsou určeny pro různé věkové kategorie dětí.
- Je velmi důležité, aby provozovatel **řádně v návštěvním řádu vymezil** používání jednotlivých herních a sportovních prvků či celého hřiště v závislosti na věku, pro který jsou určeny.

3. Zajištění bezpečného provozu hřišť

- Provozovatel zodpovídá za zajištění provozu hřiště v souladu s platnými právními předpisy, požadavky technických norem a metodickými a jinými pokyny vydanými státními institucemi v ČR.
- Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydaly pro provozovatele hřišť a sportovišť metodické postupy, které jim mají napomoci k zajištění bezpečného provozu. Jsou založeny na principu pravidelných (ročních) odborných technických kontrol prováděných nezávislou třetí stranou. Jejich texty jsou k dispozici např. na adrese http://www.overenehriste.cz/dokumenty/odpovednost-za-provoz.php.

4. Provozní a návštěvní řády

- Pro každé hřiště je třeba mít zpracovaný provozní a návštěvní řád a zajistit jejich dodržování. Jsou to základní prostředky pro doložení zajištění transparentního provozování bezpečného provozu hřiště.
- Vzory těchto řádů naleznete např. v publikaci, která je k dispozici na adrese http://www.overenehriste.cz/users/files/dokumenty/Hriste-brozura-web.pdf.

5. Třístupňová kontrola provozu hřiště

- Součástí provozního řádu musí být třístupňová kontrola provozu hřiště. Jednotlivými stupni jsou:

▸ **Běžná vizuální kontrola** - umožňuje rozeznat nápadné zdroje nebezpečí, které mohou být způsobeny vandalizmem, používáním nebo povětrnostními podmínkami